

ІНКЛЮЗІЯ В МЕЖАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: НОВІТНІЙ ДОСВІД

Супрун Дар'я,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

Підняте питання Європейського вибору: цінності освіти у світовому та національному вимірі. Акцентовується увага на важливості та необхідності вивчення і втілення передового досвіду зарубіжних країн у контексті вищої освіти. Окреслено шляхи створення та провадження в вітчизняне суспільство новітньої парадигми інклюзивного соціально-освітнього середовища в якості базису соціальної захищеності, відповідальності та соціальної згуртованості громадян України в умовах сучасних інтеграційних викликів засобом формування соціально-корпоративної відповідальності та зобов'язаності університетів і зміцнення соціальної згуртованості загалу.

Ключові слова: *інтернаціоналізація, мобільні міжнародні студенти, іноземні студенти, інклюзія.*

The question of the European choice has been raised: the values of education in the global and national dimensions. Emphasis is placed on the importance and necessity of studying and implementing the best practices of foreign countries in the context of higher education. The ways of creating and implementing the latest paradigm of inclusive social and educational environment as a basis of social protection, responsibility and social cohesion of Ukrainian citizens in the context of modern integration challenges by means of forming social and corporate responsibility and commitment of universities and strengthening social cohesion are outlined.

Key words: *internationalization, higher education, mobile international students, foreign students, inclusion.*

Актуальність. Безперечно, що інклюзія в інтернаціоналізованому освітньому середовищі має розглядатися з наступних позицій:

- підняття теми інклюзії та інтернаціоналізації – тенденції, ініціативи
- інклюзія та інтернаціоналізація – взаємопов'язаність
- інклюзія та інтернаціоналізація – можливість налагодити співпрацю

Тож, передбачається відповідальність педагогічних факультетів, що підіймає наступні досить проблемні дискурсивні питання:

Як навчати майбутніх педагогів в контексті інклюзії?

На чому базується підготовка педагогів задля інклюзивної практики/роботи?

Форми педагогічної практики, створення навчальних планів, навчальних програм, предметів та спеціалізації, наукова робота студентів, студентські проекти.

Чи готові факультети до змін?

Чи є на факультетах та в університетах візія?

Чи ведуться дискусії на університетському рівні щодо форми інклюзії?

Яку форму має інклюзія на факультетах?

Що нам потрібно для того, аби інклюзія стала частиною освіти для майбутніх педагогів?

Оцінка якості – реальність чи формальність?

Трансформація факультетів – що сприяє, чи навпаки, є перепорою?

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасні технології індивідуалізації процесу професійної підготовки у вищій школі в рамках інклюзивних процесів розкрито у працях В. Засенка, Ю. Ляного, В. Синьова, Л. Фомічової, А. Шевцова, М. Шеремет, Л. Дем (L. Dam), П. Воллера (P. Voller) та ін. Питанням інтернаціоналізації освітньої сфери присвячені праці М. Нестерової, В. Синьова, Д. Супрун, М. Супруна, М. Шеремет, та ін.

Мета. Серед виокремлених нами пріоритетних завдань, що підкріпленими є тенденціями Євроінтеграції, представлені: актуальні питання оновлення змісту професійної підготовки, реструктуризації освіти, трансформації гуманітарної освіти, вивчення передового світового досвіду, впровадження інноваційних технологій підготовки конкурентоспроможних фахівців як національного пріоритету. Тож, здійснимо огляд наступних питань щодо стратегії розвитку вищої освіти у національному та світовому вимірі: стан і тенденції професійної підготовки в контексті інклюзії; епоха діджиталізації – період COVIDу; підтримка науковців в університетах, особливо у сфері науки і досліджень, та підвищення академічної мобільності; актуальні тренди в запровадженні програм іноземною мовою; академічна мобільність та інтернаціоналізація; наукова діяльність та її оцінка.

Виклад основного матеріалу. Наразі маємо змогу поділитися досвідом обміну науковими здобутками між факультетом спеціальної та інклюзивної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова та профілюючими факультетами європейських держав: робочого візиту до одного з найстаріших і провідних університетів Італії (Sapienza University, Rome), з освітньої подорожі «Стратегія і тренди, що підтримують розвиток і модернізацію університетів» у рамках проекту «Зміни педагогічних факультетів та університетів у XXI ст.» до Чеської Республіки (Masaryk University, Brno та Tomas Bata University, Zlin), з дослідницької співпраці з польською науковою спільнотою (The John Paul II Catholic University, Lublin) тощо.

Задля інспірації наведемо необхідні умови провадження інклюзії: партнерство зі школами – практика та дослідницькі проекти, активне наставництво, як одна з важливих стратегій інклюзії, освіта та критерії підготовки асистентів педагога, курс навчання впродовж життя [3, с. 27].

Наступним значущим питанням провадження інклюзії є асистивні /допоміжні/ технології: розробка, доступність. Існує безліч технологій, що спочатку були призначені для загального користування, а вже пізніше використовувані в якості АТ, наприклад: розпізнавання мови; письмові комунікатори в режимі реального часу (чат тощо); мовні засоби (словники, перевірка правопису ...); відеотелефонія штучний інтелект... [7, с. 37].

Інтернаціоналізація сучасної навчальної програми в контексті інклюзивної згуртованості визначила наступні необхідні аспекти:

- провадження навчання іноземною мовою, (зарубіжна автентична література, викладачі фахівці, що досконало володіють іноземною мовою);
- завдання, які виходять за межі країни (студенти мають шукати інформацію в міжнародних джерелах, контактувати з іноземними студентами)

В умовах сьогодення необхідністю визначається саме *міжнародне навчання онлайн (online international learning)*, що підтримується такими факторами, як:

- спільні проекти кількох університетів;
- важливість створення для студентів такого спільного завдання, над яким вони працюватимуть у міжнародній команді;
- існування мережі для пошуку партнерів;
- перевагою є підвищення міжнародних компетенцій та мовних знань
- Прийняття різноманітності, толерантність до варіативних поглядів на навчання є необхідністю сучасного світу

Міжнародне навчання онлайн: містить компонент рефлексії; завдання чітко визначені; відповідність міжнародним принципам.

Модель *COIL (Collaborative online international learning)* – це:

- об'єднана аудиторія з усього світу;
- співпраця – студенти та викладачі співпрацюють заради спільної мети;
- міжнародний досвід – і студенти, і викладачі здобувають новітній міжнародний досвід;
- *студентськоцентриська стратегія*: викладач надає стратегію, що спонукає студентів співпрацювати для створення продукту, який показує результат
- *спілкування ключове*: щоб досягти результату, викладачі та студенти мають постійно бути у конекті;
- *мовні виклики*: попри те, що англійська є офіційною мовою, учасник вчиться спілкуватися й іншими мовами, допомагають нові технології.

Визначимо переваги COIL:

Інституції – Поширення престижності інституції в світі

Викладачі – Трансформації розуміння процесу навчання та власної ролі

Студенти – вчать керувати процесами та часом, вирішувати проблеми, взаємодіяти, бути громадянами світу

Отже, COIL СПРИЯЄ РОЗВИТКУ наступних складових процесу інтернаціоналізації освіти: емоційна змагальність, міжкультурні компетенції, когнітивна компетенція, міжкультурна комунікація.

Таким чином, з вищенаведеного аргументу випливає, що закордонні навчальні поїздки, чи обмін онлайн, (на прикладі Erasmus) є беззаперечною вимогою сьогодення. Сучасні інтеграційні процеси, входження в Європейський освітній простір, а також формування глобального ринку праці зумовлюють потребу високої академічної мобільності.

Вимоги інтернаціоналізаційної мобільності: кредити – вимоги/критерії бакалаврські/дипломні: фінансова підтримка; бюджет університету/факультету/кафедри; об'єднання/подвійні/множинні дипломи.

Перед студентом постає питання: чи використати можливості міжнародної мобільності?

Причини за: мова, новий досвід, співпраця, культура, особистий/професійний розвиток, «Глобальна особистість».

Приводи проти: мова, фінанси, продовження терміну навчання (?), вибір предметів.

Наведемо, як найбільш поширений, приклад, навчальні поїздки за програмами Erasmus+: тривалість перебування 3–12 місяців; країни-члени ЄС; країни – не члени ЄС (Ісландія, Ліхтенштейн, Македонія, Норвегія, Сербія, Туреччина); студент обирає з переліку договорів, підписаних між власним Університетом і зарубіжними університетами.

Етапність: вибір гостьового університету; подання заявки через систему Isois (3 кола – лютий, квітень, вересень/жовтень) – мотиваційний лист англійською і CV; реєстрація предметів у гостьовому Університеті.

Умови: знання мови (ENG чи місцева); мін. 20 ECTS кредитів; мотиваційний лист англійською; активне навчання під час перебування за кордоном; мін. 2 курс навчання (бак.)

Наведемо також умови Erasmus+ практичноспрямованого стажування: країни: ЄС + Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн, Туреччина, Македонія, тривалість: 2-12 місяців, підтримка: 400 / 500 / 600 євро на місяць, тривалість перебування враховується як тривалість навчальних поїздок Erasmus, Full-time job у цій країні.

Існують також досить ефективні Blended Intensive Programmes (BIP), що становлять короткі інтенсивні програми, які використовують інноваційні засоби навчання, комбінацію фізичної та віртуальної активності 15–20 учасників (студентів, співробітників), фізичну активність (5–30 днів), обов'язкову віртуальну участь, 3 кредити, фінансування 400 євро на учасника. Приклади: літні школи, екскурсії, наукові дослідження, мистецькі та творчі проєкти, спільні проєкти чи інтенсивні курси з невеликою кількістю студентів тощо.

Отже, беззаперечно необхідні інновації навчання: підтримка міжнародних і міжфахових курсів для студентів; командна співпраця – на зустріч новим викликам; розвиток новітніх транс- і міжпредметних і курсів у формі комбінованих мобільностей [4, с. 27]. Безумовно, команда – найбільш стратегічне рішення, що розкривається засобом наступних постулатів:

- Орієнтація на цільові групи
- Навички / кваліфікація
- Командна співпраця
- Колективна та університетська культура – командні правила
- Співпраця з факультетами – регулярні зустрічі та обмін тощо.

Зобразимо процес адміністрування мобільності на рівні університету:

Інституційний координатор

↓ Керівник проєкту

↓ Адміністратори мобільності

↓ Координатори факультетів(закордонні відділи)

↓ Координатори в галузях

Висновки. Таким чином, професійна підготовка у глобалізованому світі має провадити наступні аспекти: стратегії інтернаціоналізації та евалуації; Role leadership; інтернаціоналізація неформальної навчальної програми та університетського середовища; інтернаціоналізація навчальної програми = результат для всіх студентів; залучення іноземних студентів; система підтримки студентів; підтримка розвитку працівників; налагодження міжнародних відносин тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Suprun D., Griban G., Nikulochkina O., Varetska O. Formation of the Primary School Teachers' Information Competency in Postgraduate Education. *Postmodern Openings*. 2020. No 11(3). P. 41–72. URL: <https://doi.org/10.18662/po/11.3/199>
2. Sheremet M., Suprun M., Suprun D. Future Psychologists' Readiness to Work in Conditions of Social Cohesion in Education. *WEB OF SCIENCE. International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020.
3. Zhuravlova L., Sheremet M., Dmytriieva I., Suprun D. State of formation of motivation as one of the structural-functional components of speech development of primary schoolchildren with dysgraphia. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Vol. 24. Issue 08. P. 8985–8999. URL: <https://doi.org/10.37200/IJPR/V24I8/PR280893>
4. Zhuravlova L., Sheremet M., Suprun D. Results of the Examination of Primary School Students By Means of Speech Therapy. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2021. Vol. 12. Issue 1. P. 326–342. URL: <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/185>
5. Супрун Д. М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.
6. Супрун Д. М. Management – a component of psychologists' professional training (Менеджмент – складова професійної підготовки психологів) : навч.-метод. посіб. для студ., слухачів магістратури та практикуючих психологів. Київ, 2019. 390 с.

УДК 376(091)(477)

ГОЛОВНІ ІСТОРИЧНІ ВІХИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УКРАЇНІ

Супрун Микола,

доктор пед. наук, професор,

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

У статті визначено основні етапи розвитку сучасної спеціальної освіти. Розкрито основні чинники розвитку олігофренодидактики. Представлено переодизація розвитку теорії та практики корекційного навчання учнів допоміжних шкіл в Україні (друга половина XIX – перша половина XX ст.)